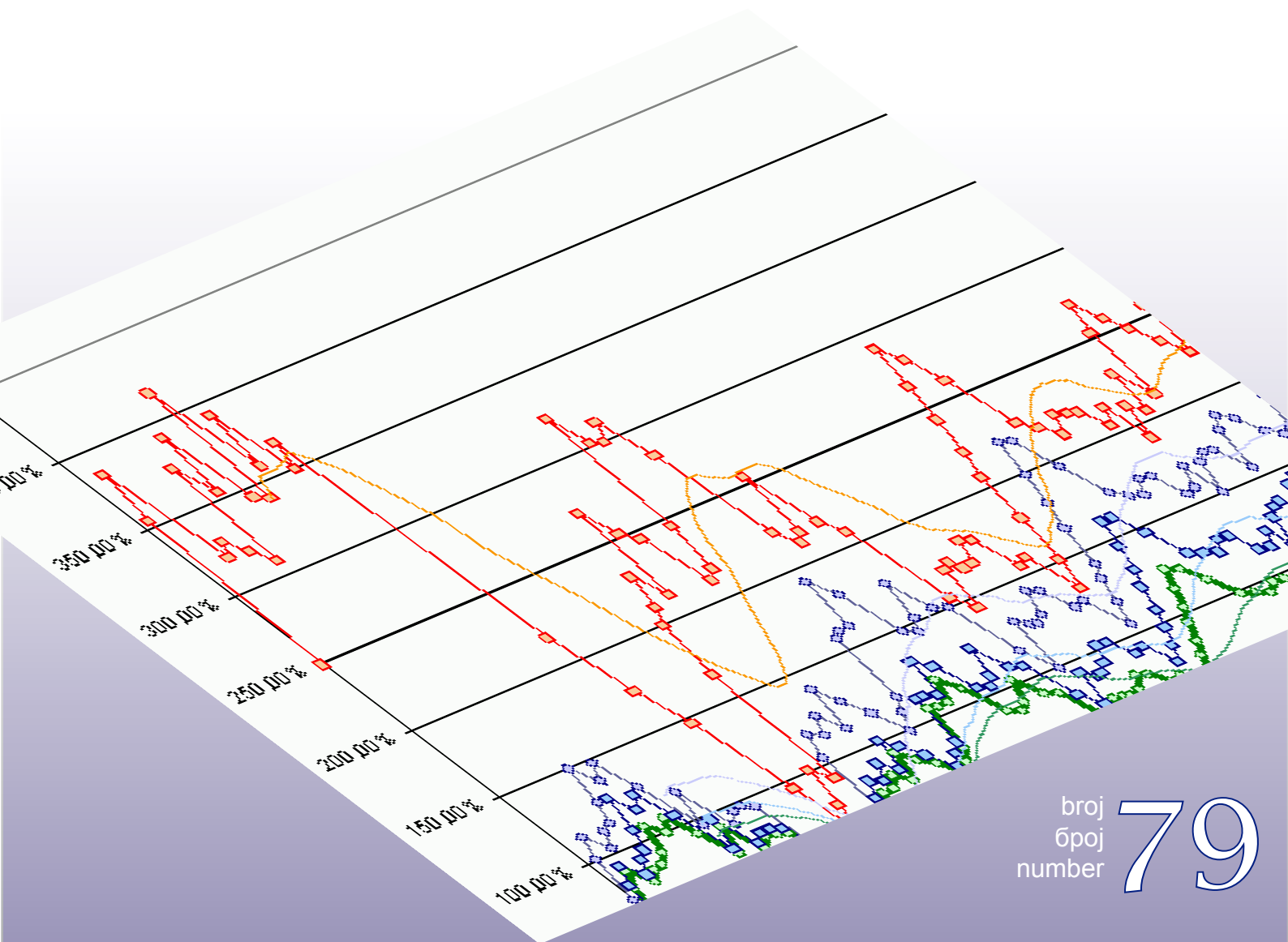

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

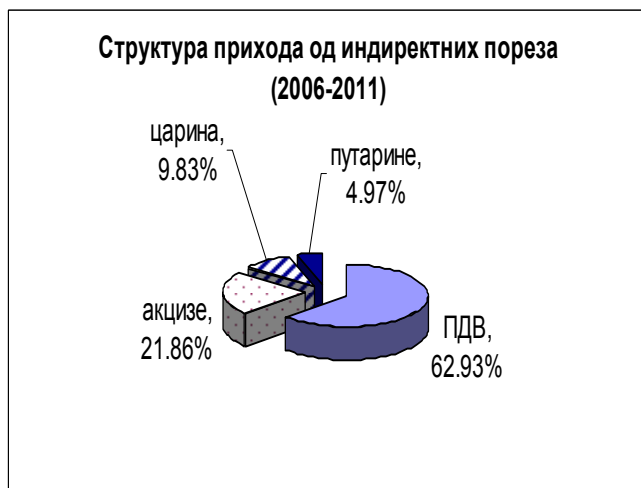
Oma Bilten

broj
број
number **79**

Уз овај број

За нама је још једна фискална година. У погледу наплате индиректних пореза може се констатовати да је 2011.г. била успјешна, тим више, што је наплаћен највећи износ прихода од индиректних пореза од упоставе УИО. Од увођења ПДВ-а 1.1.2006. УИО је наплатила 28,120 млрд прихода од индиректних пореза. С обзиром да се у јавности приликом истицања енормне јавне потрошње све чешће укупно наплаћени приходи од индиректних пореза спомињу као синоним за ПДВ, постоји потреба да се структура прихода прецизније образложи.

У структури прихода, очекивано, доминирају приходи од ПДВ-а са удјелом од 63%, док су приходи од царина, због примјене Споразума о стабилизацији и придруживању сведени са 23% у 2003.г. на 5,53% у 2011.години. С друге стране, приходи од акцизе и путарине, која се може сматрати намјенском врстом акцизе, представљају 26,8% прихода од индиректних пореза (вид. Графикон). Потребно је имати у виду да се акцизе уводе на добра која у великој мјери могу представљати луксуз (нпр. деривати нафте) или на тзв. „немериторна“ добра, која са стајалишта друштвене корисности представљају штетна добра по здравље људи или животну средину (дувански

производ, алкохол,..). Уколико бисмо из наплаћених прихода од ПДВ-а издвојили ПДВ који је наплаћен на акцизу и путарину, које улазе у основицу за обрачун ПДВ-а, тада се удио ПДВ плаћеног на остала добра и услуге смањује на 58,6%, док удио акциза и припадајућег ПДВ-а се повећава на 31,5%. Уколико се посматра само 2011.г. тада се може закључити да након декомпозиције ПДВ-а на ПДВ на акцизне производе и ПДВ на остала добра удио акциза и припадајућег ПДВ-а премашује 36% прихода. Овај приступ декомпозиције прихода указује на будуће трендове у наплати индиректних пореза и све већу зависност финансирања нивоа власти у БиХ од наплате прихода од акциза.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

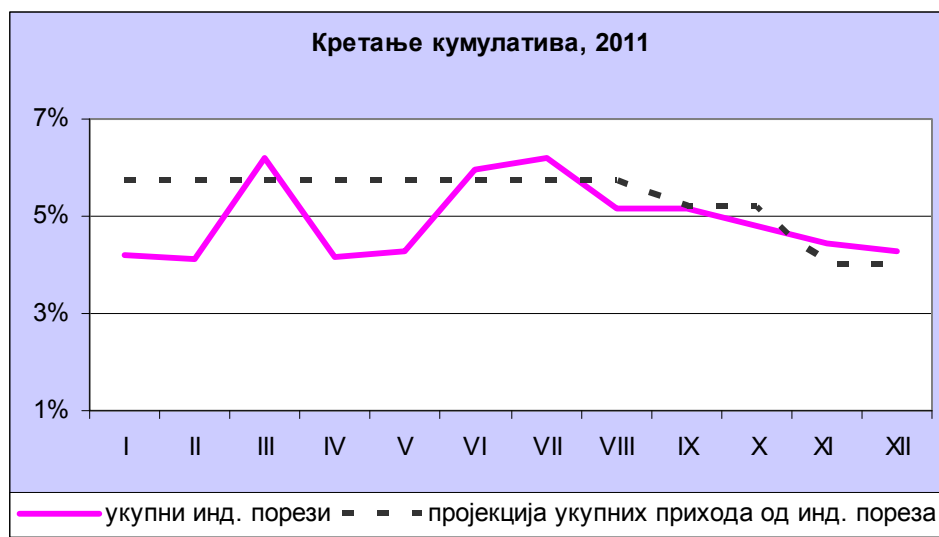
Наплата прихода од индиректних пореза у 2011. години	2
Испољени трендови кључних величина на тржишту пива за период 2007 – 2011	8
Преглед робне размјене за период јануар-децембар 2011.године	14
Консолидовани извјештаји: ЈР, Институције БиХ, ентитети	20
Консолидовани извјештаји: Централна влада	22
Консолидовани извјештаји: Кантони	23

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
лектор : Дарија Тошић, проф. англистике

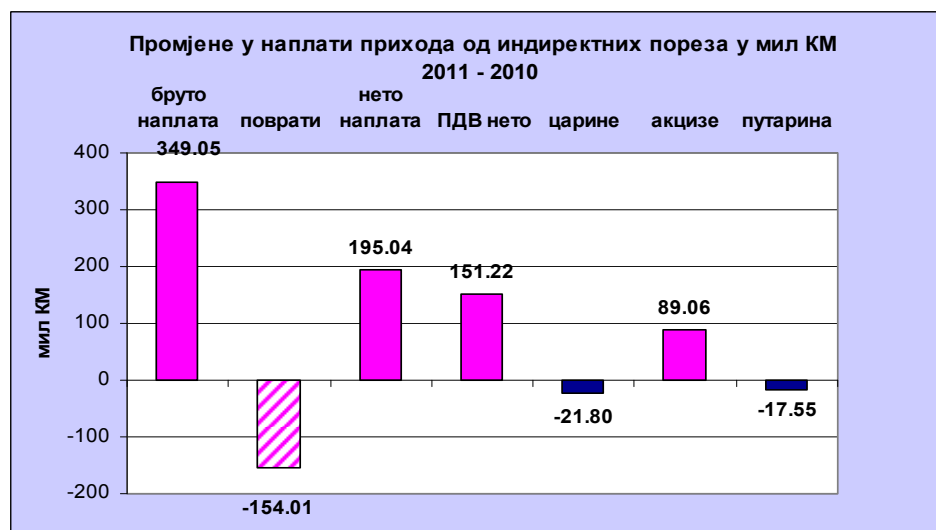
Наплата прихода од индиректних пореза у 2011. години

(припремила: др Динка Антић)

Према извјештају УИО мјесец децембар је донио благи пораст наплате прихода од индиректних пореза у односу на претходна два мјесеца. Међутим, то није могло значајније повећати укупну наплату у 2011.г. У току 2011.г. УИО је наплатила по одбитку поврата 4,996 млрд КМ прихода од индиректних пореза или **4,04% више него за 2010.године, што се креће у оквиру ревидиране пројекције прихода** (Графикон 1).

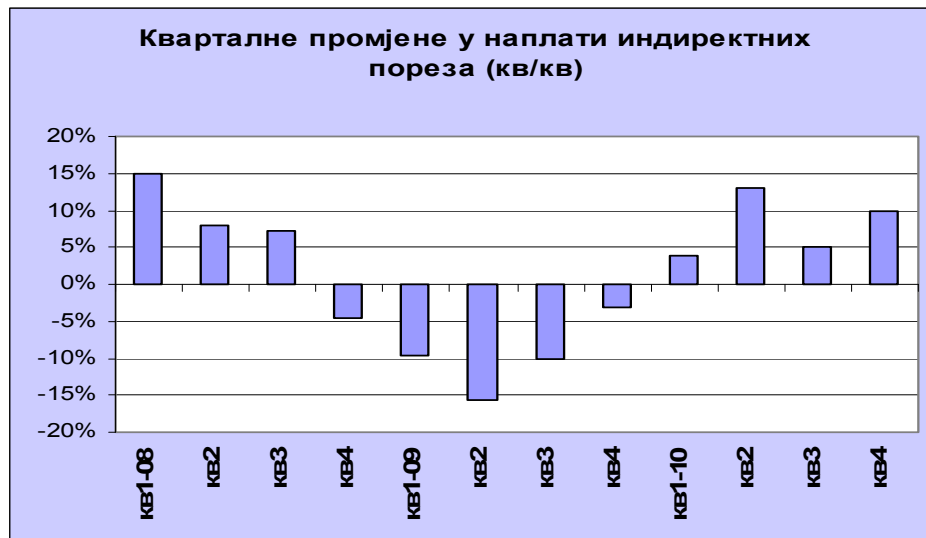

Графикон 1

Графикон 2

У 2011. наплаћено је **195 мил КМ више него у 2010.г.** У овај износ је укључено и 6,358 мил КМ неусклађених прихода, који неће бити узети у обзир приликом анализе по врстама прихода. Преглед промијена по кварталима (поређење квартала са истим кварталом претходне године) показује силазни тренд у наплати, поготово у другом дијелу 2011.г. (Графикон 3).

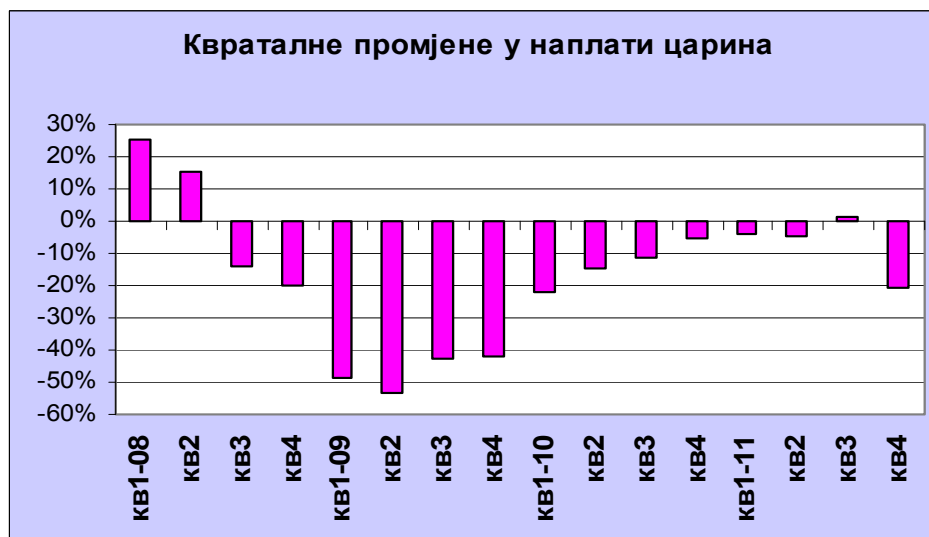

Графикон 3

Трендови по врстама прихода

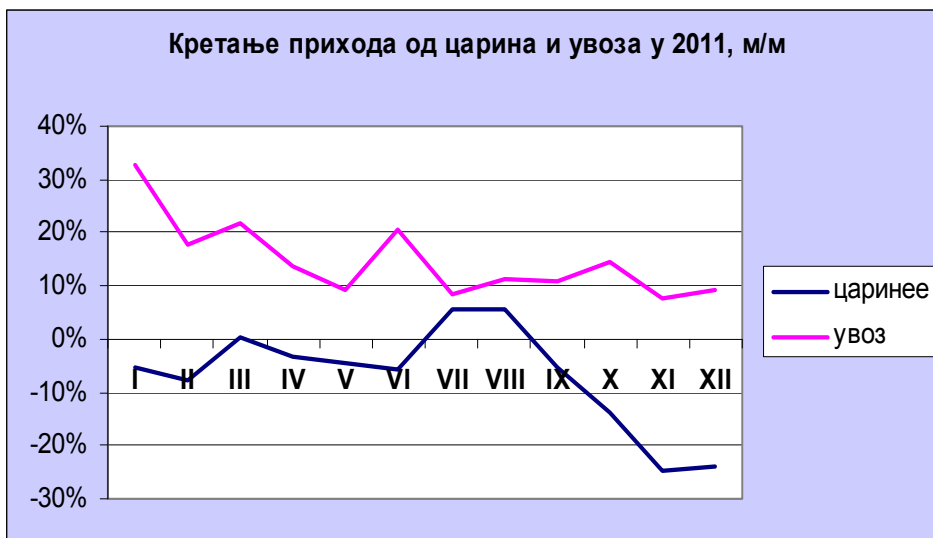
Царине

У 2011.г. наплаћено је 274 мил КМ прихода од царине по одбитку поврата. Приходи од царина су у 2011.г. пали за 24,12% у односу на 2010.г. Постоји неколико разлога за тако велико смањење прихода. У 2011.г. настављена је примјена Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП). С обзиром да је царина на већину увезених производа поријеклом из ЕУ већ значајно смањена ефекти примјене ССП у 2011.г. на приходе од царина нису били значајни. Међутим, укидање царинског евидентирања од 1% од царинске вриједности на цјелокупни увоз почетком четвртог квартала допринијели су снажном паду прихода од царина у посљедњем кварталу 2011 (Графикон 4).

Графикон 4

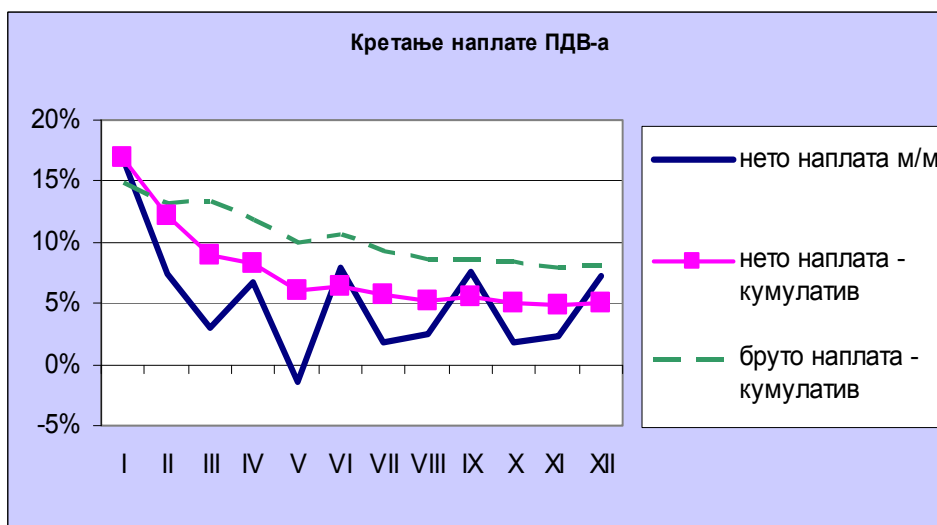
Ефекти у четвртом кварталу су додатно појачани успоравањем раста увоза у четвртом кварталу (Графикон 5).

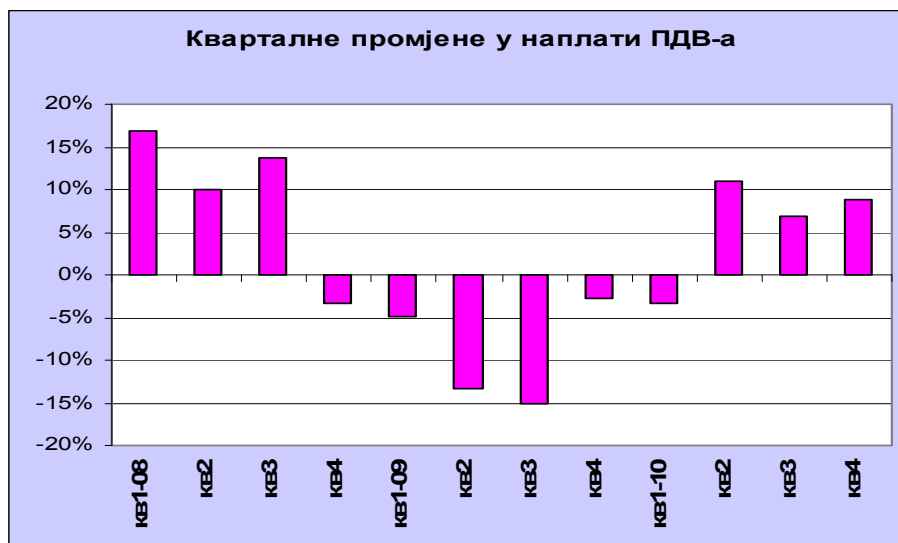
Графикон 5

ПДВ

У 2011.г. наплаћено је 3,147 млрд КМ прихода од ПДВ-а или 5,05% више него у 2010.г. Послије снажног раста прихода од ПДВ-а у првом кварталу 2011.г., у осталом дијелу године приходи су били нижи, али стабилни (Графикон 6). Јаз између бруто и нето прихода ПДВ-а је током године повећан са 1 на скоро 4 процентна поена захваљујући расту поврата ПДВ-а од 21% (Графикон 7). Поврати ПДВ-а обвезницима су порасли за 19,8%, док су поврати по основу међународних пројеката порасли чак за 30%. Други фактор који је умањио раст прихода од ПДВ-а је дуг по основу неплаћеног ПДВ-а који је прије глобалне кризе био незнатан у односу на прикупљене приходе. У 2011.г. забиљежено је 71 мил КМ новог дуга, што износи 2,25% нето прихода од ПДВ у 2011.г. Поредићи са висином ПДВ дугова и осталих утаја ПДВ-а које и у неким чланицама износе и до 11% нето наплате, а на нивоу ЕУ и до 2,5% БДП Уније, износ ПДВ дуга у БиХ је јако низак. Најављене мјере УИО према обвезницима који нису платили ПДВ обавезе, које укључују и примјену посебне схеме за дужнике, требале би донијети смањење ПДВ дуга у 2012.години.

Графикон 6

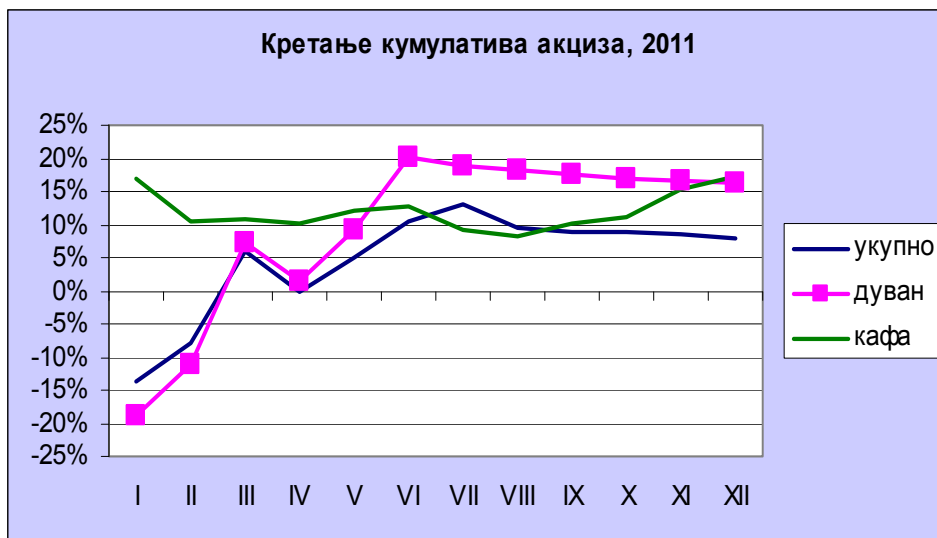
Графикон 7

Акцизе

У 2011.г. наплаћено је 1,262 млрд КМ прихода од акциза по одбитку поврата акциза на ложуље и алкохол. На годишњем нивоу приходи од акциза су порасли за 7,8%. Највећи раст је забиљежен код прихода од акциза на кафу 17,3% и акциза на духанске производе од 16,3%, с тим да је пораст прихода од акциза на увозне духанске производе износио 19,1%. Незнатни пораст прихода је забиљежен код групације акцизних производа коју чине алкохол, алкохолна и безалкохолна пића, пива и вина, док је код акциза на деривате нафте забиљежен пад од сса 3%.

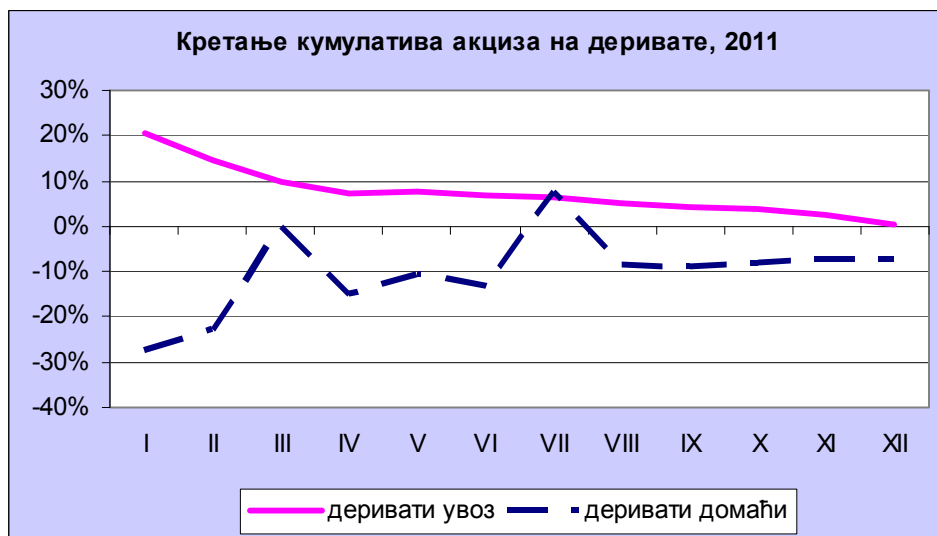

Графикон 8

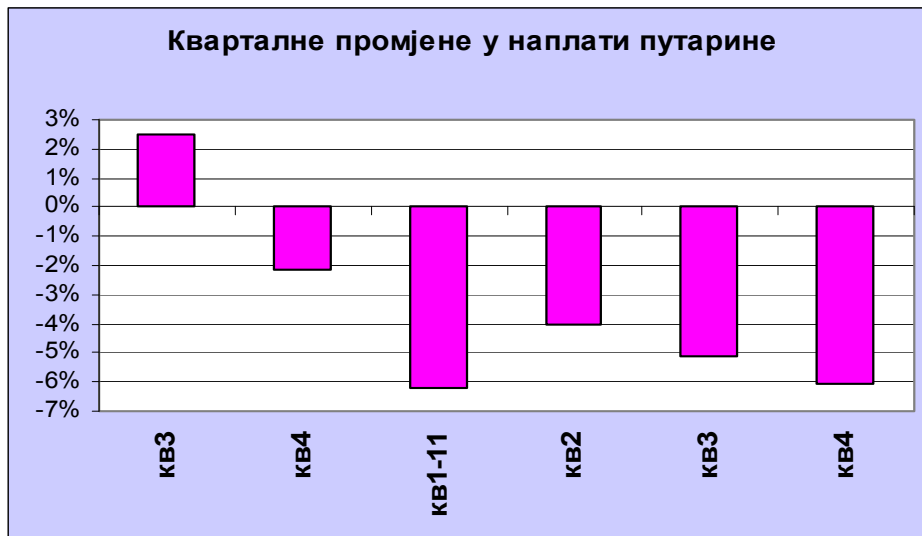

Графикон 9

Смањење прихода од акциза на деривате нафте резултат су промјене структуре потрошње деривата у корист дизела, те повећана потрошња лож-уља. Диференцирано опорезивање деривата, које подразумијева поврат акцизе на лож-уље које се користи за загријавање стамбених и пословних просторија, стакленика и пластеника, те ослобађање плаћања путарине за руднике, термоелектране и жељезнице довели су до смањења наплате прихода од акциза на деривате, али и прихода од путарине. На нивоу 2011.г. наплаћено је 16,2 мил мање него 2010.г. или 5,27% што је резултат наведених акцизних олакшица.

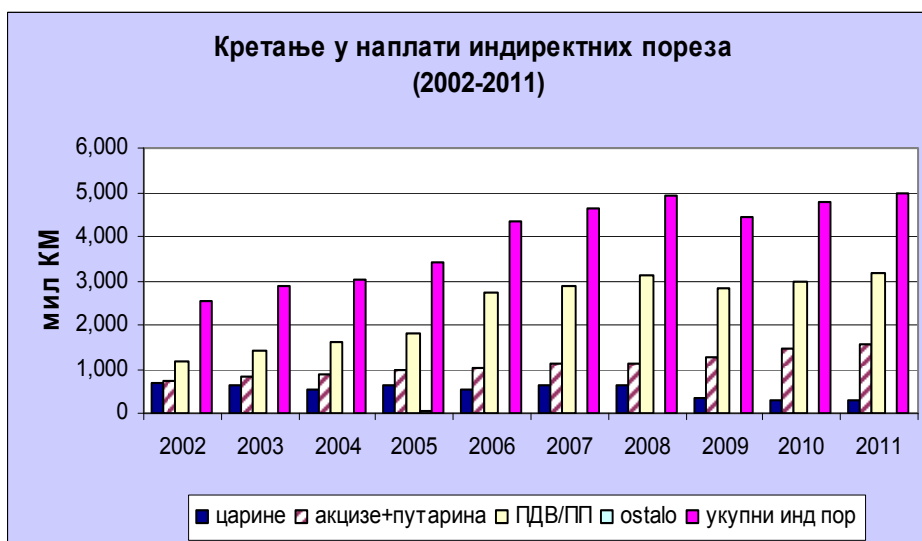
Графикон 10

Графикон 11

Закључак

2011.година је донијела раст прихода од индиректних пореза од 4,04%. Уједно, то је година у којој је УИО наплатила највише прихода од оснивања. Охрабрује чињеница да је у односу на преткризну 2008.г. наплаћено 70 мил КМ више.

Графикон 12

На наплату прихода у 2011.г. су утицали сљедећи фактори:

- **промјене у царинској политици:** наставак примјене ССП и укидање 1% царинског евидентирања је донијело смањење прихода од царина и ПДВ-а;

- **промјене у акцизној политици:** континуирано повећање посебне акцизе на цигарете је донијело додатних 117 мил КМ акциза и ПДВ-а или 2,44 п.п. раста прихода;
- **политика опорезивања деривата:** различит акцизни третман и диференцирано опорезивање деривата довели су до промјене структуре потрошње енергената и умањења прихода од акциза, путарине и ПДВ-а;
- **пораст поврата и проблеми са одржавањем ликвидности обвезника:** оба фактора су резултовала смањењем нето наплаћених прихода од ПДВ-а;
- **ефикасност убирања прихода:** промјене у менаџменту УИО и опсежне активности у подручју откривања царинских превара и превара код поврата ПДВ резултовале су у бољој финансијској дисциплини и поштивању прописа од стране обвезника;
- **неповољна кретања у економији БиХ:** Иако је прво полугодиште 2011.г. донијело је раст прихода од индиректних пореза од 5,75% позитивни трендови нису настављени и у другом полугодишту. Пад економске активности, успоравање раста увоза и извоза су се одразили и на приходе од индиректних пореза који су у том дијелу године порасли за свега 2,55%.

Испољени трендови кључних величина на тржишту пива за период 2007 – 2011

(Аутор: Александар Ескић, макроекономиста у Одјељењу)

Увод

У овом броју нагласак ће бити на анализи неких од кључних величина које се односе на тржиште пива како у Босни и Херцеговини (БиХ) тако и у земљама окружења и земљама чланицама Европске уније (ЕУ). Свакако ћемо се дотакнути и регулаторног оквира са посебним нагласком на БиХ и ЕУ као и његов утицај на јавне приходе за период 2007 – 2011. година и неке од основних макроекономских величина уопште. Као исходиште ове анализе кориштене су основне величине попут увезених количина пива, царинске вриједности, јединичне цијене увезеног пива и прикупљене акцизе на пиво (увозне и домаће). Обзиром да висина акцизне стопе на пиво у БиХ износи 0,20 КМ/л¹ и није се мијењала у посматраном периоду, врло лако можемо доћи до показатеља укупне потрошње пива. Бројни фактори утичу на кретање укупне потрошње пива, а ми ћемо се посебно фокусирати на: кретање потрошње пива из увоза, кретање његове јединичне цијене, кретање потрошње домаћег пива, кретање односа увозног и домаћег пива, сезонски утицај на потрошњу пива, кретање опште стопе инфлације као и инфлације која се односи на групу производа „алкохолна пића“, кретање стопе незапослености и расположивог дохотка који се одваја за потрошњу пива, структуре цијене пива као и неких глобалних трендова у пиварској индустрији. Истовремено ћемо имати на уму еволуцију регулаторног оквира са посебним нагласком на фискални аспект као и њихов здружени ефекат на висину јавних прихода по овом основу.

У овој анализи кориштени су расположиви подаци Управе за индиректно опорезивање БиХ, и то тако што је 2008. година узета као базна година обзиром да је тада укупна потрошња пива као и наплаћена акциза на пиво достигла свој врхунац. Исто тако, потребно је напоменути да

¹ Наглашавамо да се обрачун акцизне обавезе према важећем Закону о акцизама БиХ врши искључиво према количини пива, а не према својствима пива као што то подразумева Плато скала гдје се узима у обзир удио апсолутног алкохола у пиву као и 'потенцијал' пива у процесу ферментације (екстракт, квасац, шећери, малтоза итд.)

су у анализи кориштени подаци евидентирани искључиво на следеће три тарифне ознаке: 2203 00 01 00, 2203 00 09 00 и 2203 00 10 00. Заједнички именитељ ове три тарифне ознаке је пиво добивено од слада. Обзиром да легислатива тј. регулаторни оквир у правилу каска за економском стварношћу, из даљње анализе апстраховане су робе које такође представљају пива, али се сврставају под тарифном ознаком 2206 00 39 00. Ови производи означавају остала ферментисана пића која се мијешају са безалкохолним пићима. У зависности од количине етил-алкохола у њима, различито се порески третирају; у једном случају као пива², а у другом као алкохолна пића.

У вези горе наведеног, на потрошњу пива утичу и временске прилике током године, поготово током љетних мјесеци, степен развијености туризма тј. тачније би било рећи број улазака у земљу као и период њиховог задржавања, али и вјерски обичаји као и у којем периоду године се празнују најзначајнији празници³.

Преглед динамике кретања увезене количине и вриједности пива

Кретање количине и вриједности увезених пива у апсолутном износу представљен је путем базних индекса на Графикону 1. Из њега се види да је количина увезених пива достигла свој минимум у 2010. години да би потом порасла за преко 4% у 2011. години у односу на исти период претходне године. Истовремено је вриједност увезеног пива констатно била изнад нивоа у 2007. години и достиже свој врхунац у 2011. години. Најоштрији раст вриједности односи се на 2009. годину. Разлог томе највећим дијелом лежи у чињеници да су тада цијене базних сировина потребних за производњу пива имале вртоглав раст⁴. Цијене сировина су наставиле благо расти и након 2009. године, али су имале различит утицај у појединим земљама. Пивари у БиХ су, у овом смислу, били у нешто повољнијем положају у односу на произвођаче пива неких других земаља захваљујући непромијењеном односу курса КМ према еуру. У другим земљама, поред реалног пораста цијена сировина, произвођачи су били суочени са негативним односима размјене у смислу депресијације домаће валуте у односу на еуро првенствено, и тиме били изложени додатном терету који су битно утицали на профитабилност цијеле индустрије. С друге стране, олакшавајућа околност је та што су скоро све пиваре у Србији, Хрватској и Црној Гори приватизоване од стране највећих свјетских произвођача пива који су, захваљујући порасту вриједности других тржишта, били у стању апсорбовати ове шокове који су долазили из даљег окружења.

² Управо захваљујући овим производима тзв. пивима с окусом, тржиште пива у Хрватској је забиљежило раст од 8% у 2011. години након констатног пада који је достигао 13% у периоду 2008-2010. година (извор: Загребачка пивовара). Према истом извору, ти производи заузимају око 8,5% тржишта пива. Процијењује се да је величина хрватског тржишта пива у 2011. години износила око 3,5 милиона хектолитара пива.

³ Што се тиче БиХ и релативно већинског муслиманског становништва, овдје је битно истаћи да ове и наредних неколико година рамазански пост (када вјерници избегавају конзумацију алкохола) пада током љетних мјесеци када се пиво по правилу највише троши. Управо због ове чињенице, домаће пиваре и увозници вјероватно предузимају активности како би што безболније преживјели ову антиципирану појаву, што ће се одразити и на висину прикупљених јавних прихода по овом основу.

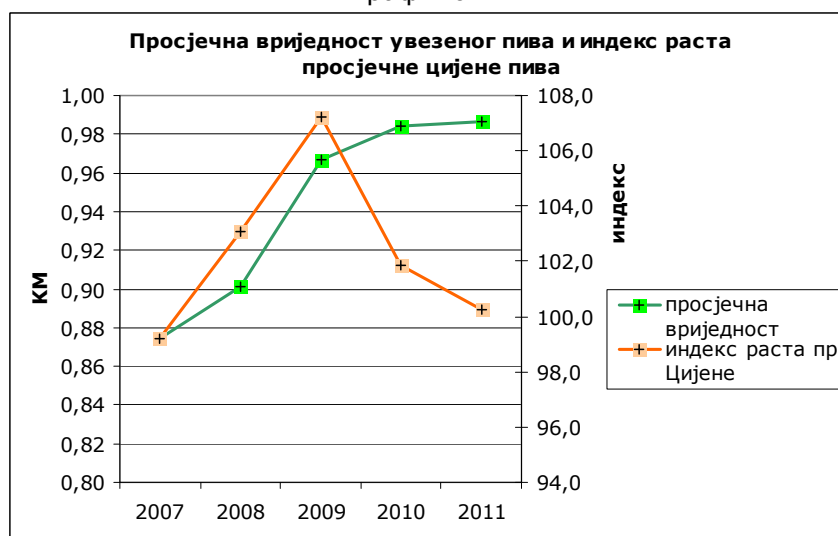
⁴ У наставку су представљене неке особине тржишта пива у Србији. Према доступним подацима једне анализе (Carlsberg), тржиште пива у Србији је забиљежило контракцију од око 5% у 2011. години (или око 35% у односу на 2008. годину). На ову појаву је утицало неизвјесно пословно окружење како на глобалном тако и на регионалном нивоу. Директни и индиректни ефекти кризе изазвани повећањем буџетских дефицита, проблема сервисирања јавног дуга, смањења привредне активности и спољнотрговинске размјене утицали су на смањење расположивог дохотка и куповне моћи становништва. Управо овакво окружење је значајно утицало на тржиште пива у Србији. Истиче се да је негативан тренд претходних неколико година настављен и током 2011. године. Такође, још једна група фактора је пресудно утицала на овакву позицију тржишних актера пиварске индустрије, а то је *раст трошкова основних сировина које се користе у производњи пива. Овдје треба истаћи да се добар дио ових потреба подмирује из увоза те да курс домаће валуте значајно утиче на ову појаву.*

Графикон 1

Ако се посматра кретање просјечне вриједности увезеног пива (Графикон 2 – скала лијево), види се да она константно расте и то од 0,87 КМ у 2007. години на 0,97 КМ у 2009. години⁵. Након тога наставља континуирано да расте по просјечној стопи од око 1% годишње и достиже максимум од 0,99 КМ у 2011. години. Кривуља индекс раста просјечне цијене (Графикон 2 – скала десно) илуструје ову појаву.

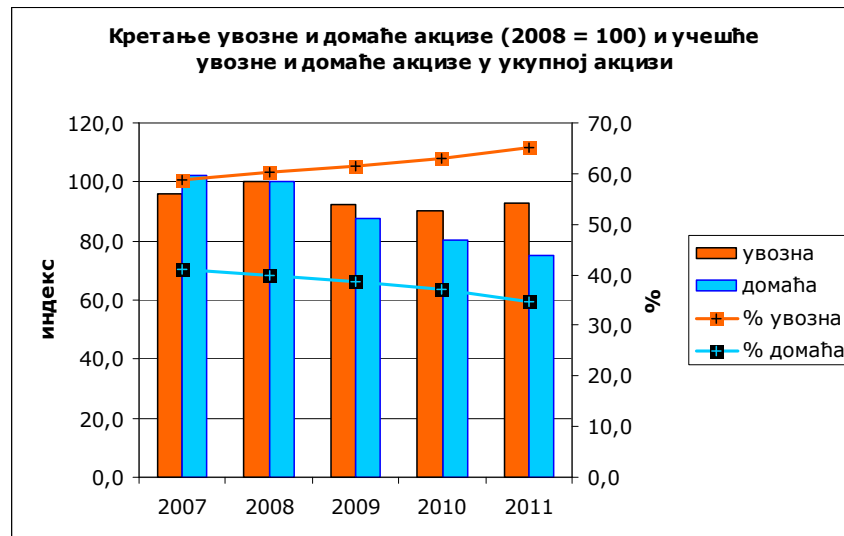
Графикон 2

У наставку је нагласак на кретање прикупљене акције на пиво; како увозне тако и домаће. На Графикону 3 – скала лијево, приказано је кретање увозне и домаће акције путем базног индекса (2008 = 100). Јасно се види скоро линеаран пад домаће акције од почетка до краја посматраног периода.

⁵ Што представља пораст од око 10%.

Графикон 3

За разлику од домаће акцизе, увозна акциза достиже свој минимум у 2010. години (пад од скоро 10% у односу на базну годину) када почиње полако да се опоравља током 2011. године. Упркос томе, укупно прикупљена акциза достиже свој историјски минимум у 2011. години што представља пад од 14% у односу на базну годину. Неповољан положај домаће пиварске индустрије се посебно види посматрањем кретања учешћа домаће акцизе у укупно прикупљеној акцизи⁶. Јаз између увозне и домаће акцизе се констатно шири, и са базних 60:40 достиже 65:35 у 2011. години. Ово наводи на закључак да домаћа пиварска индустрија полако губи корак са иностраном конкуренцијом коју чине глобални тржишни играчи са много већом финансијском снагом, људским потенцијалом и тржишним асортиманом коју чине свјетски брендови.

Овдје се поставља питање које су посљедице оваквих кретања по домаћу пиварску индустрију и национални привредни систем уопште, као и шта ће се десити уколико се овакав тренд настави у будућности? Једна од директних посљедица ових неповољних кретања по домаћу пиварску индустрију је смањен обим пословања и, посљедично, смањена профитабилност и дјелимична парализа цијелог пиварског кластера. Прије свега, потребно је посебно нагласити да домаће пиваре имају релативно дугу традицију (преко 130 година) и вишеструко награђивана пива на разним међународним смотрема на којима се оцјењује квалитет пива.

Проблеми са којима се суочавају су бројни, али међу најбитнијима су константно увећање учешћа фиксних трошкова у јединичној цијени производа услед смањеног обима производње. Ово дијелом због тога што су претходно инсталирани капацитети знатно већи од оних који се тренутно користе, непрекидна потреба за улагањем у нове технологије и иновације, док производња и пласман континуирано опадају. Исто тако, веома нестабилне повезене политике које се односе на тржиште рада и запошљавање са нагласком на фискални аспект, свакако да не олакшавају позицију домаћих произвођача. Обзиром да је незапосленост "глобални непријатељ #1", сви релевантни доносиоци одлука би морали мобилизовати своје снаге и одлучно пружити подршку домаћој пиварској индустрији која пролази кроз изузетно тежак период. Међу неколико основних разлога за то су свакако јер се ради о релативно великим послодавцима, чиме би се створио потенцијал за неке нове инвестиције и вјероватно извоз као и нова радна мјеста. Илустрације ради, регистрована

⁶ Пад од скоро 25% у односу на базни период.

незапосленост константно расте по стопи од 2,5% просјечно годишње у протекле двије године⁷. Тако имамо да је регистрована незапосленост крајем новембра 2011. године око 533 хиљаде што представља пораст за 26,000 људи у односу на 2009. године. Директна посљедица ове појаве је смањена платежно способна потражња што доводи до смањења потрошње и повећаног притиска на јавне и социјалне фондове. То опет доводи до смањених прихода јавних фондова што је заправо улазница у зачарани круг сиромаштва. Свакако, посљедице су бројне и практично их је немогуће квантификовати. Но, једно је сигурно, а то је да треба под хитно удружити снаге и тражити начине да се испољени трендови преокрену у корист домаћих произвођача због свих користи и позитивних ефеката које домаћа производња има на национални привредни и друштвени систем.

Чак и европска пракса⁸ препознаје значај и посебно третира мале, независне произвођаче пива, с тим да они не производе више од 200,000 hl пива годишње, дајући тиме земљама чланицама могућност да уведе снижену стопу акцизне обавезе која може бити до 50% мања од стандардне националне стопе. За потербе увођења снижене стопе, термин "мала, независна пивара" односи се на пивару која је правно и економски независна од било које друге пиваре, која користи просторије и средства која су физички одвојена од било које друге пиваре и не функционише на бази лиценцих права. Такође, уколико двије или више пивара сарађују, и њихова комбинована годишња производња не прелази 200,000 hl, ове пиваре могу бити третиране као једна независна мала пивара. Земље чланице требају осигурати да било која снижена стопа коју садржи њихов регулаторни оквир, треба да се примјењује једнако на сва пива испоручена на њихову територију од стране малих независних пивара лоцираних у осталим земљама чланицама. Посебно, оне морају осигурати да висина акцизне обавезе на ове испоруке не прелази акцизну обавезу одређену њиховим националним законодавним оквиром. Исто тако земље чланице могу примјењивати снижену стопу (која је мања од минималне стопе) на пива са стварним удјелом алкохола који не прелази 2,8%.

Пракса показује да су многе земље чланице ЕУ искористиле ову могућност и тиме знанто унаприједиле домаће тржиште пива и перформансе локалних економија на која су усмјерени ови мали произвођачи. Свакако да оне представљају значајно национално благо с обзиром на вишевијековну традицију (попут Њемачке и Чешке Републике) као и значајан ослонац континенталном туризму. Чак штавише, обје горе наведене земље чланице ЕУ имају по 5 снижених стопа у зависности од обима производње ових малих пивара.

Исто тако, примјер Португала је више него интересантан. Португал се обратио Савјету ЕУ 30.05.2007. године⁹ тражећи дерогацију тј. измјену члана 90. Уговора о оснивању ЕУ како би примјењивао акцизну стопу нижу од минималне националне стопе у складу са Директивом 92/84/ЕЕС за пиво произведено у региону Мадеира, у случајевима гдје годишња производња пивара не прелази 300,000 hl. Услов у смислу горње границе од 200,000 hl није довољан да неутралише ефекте са којима се сусрећу пиваре у Мадаири усљед географско-економских особина тржишта тог региона.

Главни разлог за то је да се омогући произвођачима пива чија производња прелази 200,000 hl да буду у довољно јакој позицији да се носе са конкуренцијом чији се производни капацитети налазе изван Мадеире. У противном њихов удио на том локалном тржишту би полако нестајао као резултат јаке конкуренције иностраних произвођача пива првенствено. По преласку прага од 200,000 hl они би престали бити третирани као мали, али би и даље били мали у поређењу са великим домаћим и мултинационалним пиварама са којима се

⁷ Извор: Агенција за статистику БиХ

⁸ Direktiva 92/83/ЕЕС, члан 4., 19.10.1992. године

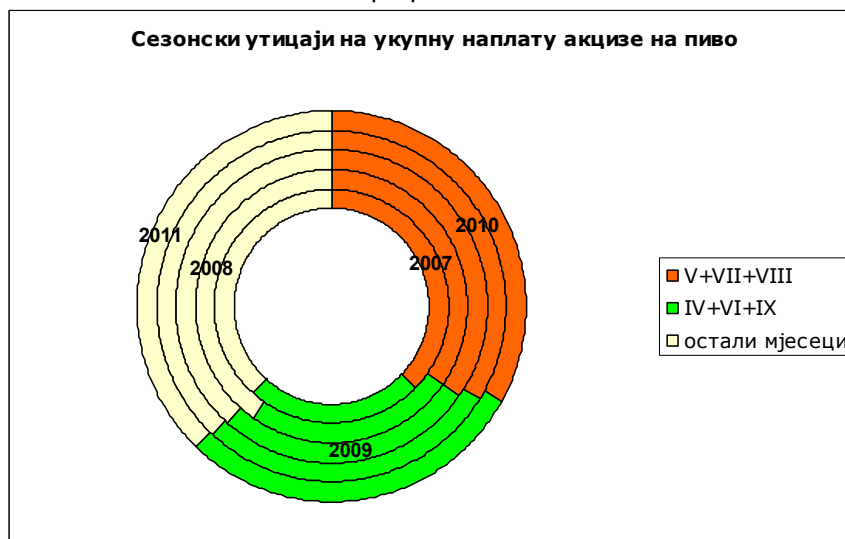
⁹ COUNCIL DECISION - authorizing Portugal to apply a reduced rate of excise duty on locally produced beer in the autonomous region of Madeira (2008/417/EC)

Бања Лука: Бања Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

такмиче на тржишту. То је због тога есенцијално за континуиран опстанак локалне индустрије. Одлука се примјењује до 31.12.2013. године.

Аналогно горе изнесеном, БиХ може успоставити институт малих, независних пивара чија производња не прелази 500,000 hl у првој години увођења овог института. Ако узмемо у обзир да БиХ још увијек није чланица ЕУ те се посљедично није дужна стриктно придржавати ограничења која важе за земље чланице. Али исто тако, могуће је постепено смањивати овај праг за нпр. 50,000 hl сваке године да би након 6 година задовољила услов од максимално 200,000 hl за мале, независне произвођаче пива. При томе, висина акцизне обавезе за мале, независне произвођаче пива може остати на овом нивоу јер он заправо представља Директивом 92/84/ЕЕС предвиђену минималну висину акцизне обавезе од 0,935 еура по литри пива са удјелом алкохола од 5% што одговара приближно висини постојеће акцизне обавезе од 0,20 KM/l најчешће конзумираног пива. За произвођаче који прелазе овај праг, који би се снижавао сваке године, као и за увознике важила би виша стопа акцизне обавезе која би представљала стандардну минималну националну стопу која би се израчунала кориговањем постојеће стопе од 0,20 KM/l за стопу инфлације у претходном периоду¹⁰. Овим би се засигурно заштитили интереси малих, независних произвођача пива што је потпуно у складу са позитивном законском праксом ЕУ, а самим тим и привредни и друштвени интереси БиХ.

Графикон 4

Још једна карактеристика тржишта пива је та да је сезонски утицај снажно изражен. Тржиште пива БиХ ни по томе није изузетак што се јасно може видјети на Графикону 4. Анализирајући период од 5 година (2007 – 2011) видимо да учешће одабрана три мјесеца (мај, јули и август) имају скоро једнако учешће у потрошњи пива у свакој од посматраних година (креће се на нивоу од 33% до 35%).

¹⁰ Вијеће је позвало Комисију 12.04.2005. године да изради приједлог прилагођавања минималних стопа акцизних обавеза како би избјегли пад реалне вриједности минималних стопа Уније, дајући транзициони период и простор за могућа одступања за оне земље чланице које би се могле суочити са потешкоћама приликом повећања њихових стопа (COM(2004)223). У смислу овога, предложено је да се узме објективан критеријум изражен у проценту потребног повећања постојеће акцизне обавезе како би националне стопе достигле "нови" минимум. Пошто је процијенила свој положај (као и земаља чланица), Комисија предлаже да допуни Директиву 92/84/ЕЕС са сљедећом одредбом:

- Ревалоризовати минималну стопу на пиво са општом стопом инфлацијом од 1993. до 2005. године, која износи 31%, а која би се примјењивала од почетка 2008. године (на основу података Eurostat-а годишња стопа промјене НИСП-а – Harmonised Index of Consumer Prices – за период 1993. – 2005. износила је 31% на нивоу цијеле Уније).

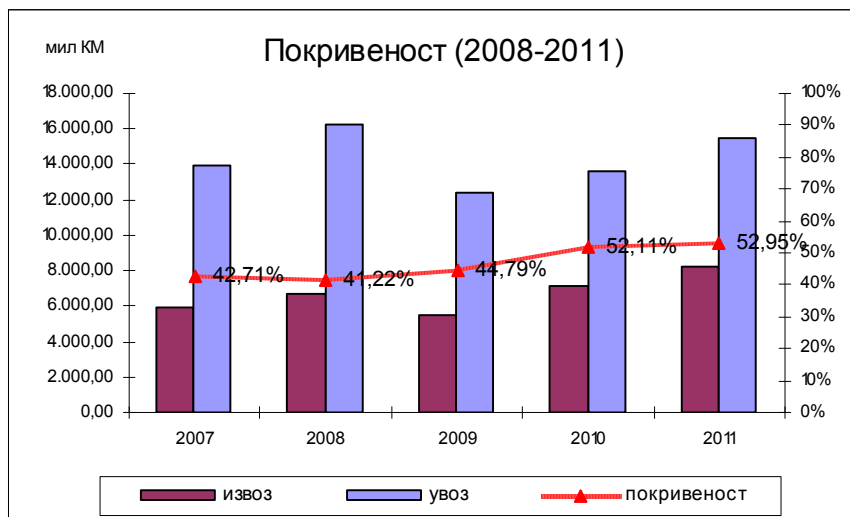
Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Ако томе додамо још три мјесеца (април, јуни и септембар) видимо да они учествују са преко 60% у укупној годишњој потрошњи пива у БиХ. Додатно, према расположивим подацима приходи од акцизе на пиво учествују са свега 3,3% у укупно наплаћеним приходима по основу акцизних обавеза у БиХ што је значајно испод пондерисаног просјека на нивоу ЕУ од око 10%. И поред веома скромне потрошње од 50 – 60 литара пива по становнику годишње, један од кључних разлога је свакако веома ниска стопа акцизне обавезе на пиво у односу на земље Европе.

Преглед робне размјене за период јануар-децембар 2011.године

(припремила: Мирела Кадиф)

У 79. броју ОМА билтена доносимо кратак преглед робне размјене на годишњем нивоу. За потребе прегледа користићемо податке за претходних пет година, гдје су 2007. и 2008. година представљене као преткризне године, те 2009, 2010. и 2011. као године са првим знацима кризе и првим знацима опоравка. На графикону 1 представљене су апсолутне вриједности увоза и извоза, те процентуалне вриједности покривености увоза извозом за претходних пет година.

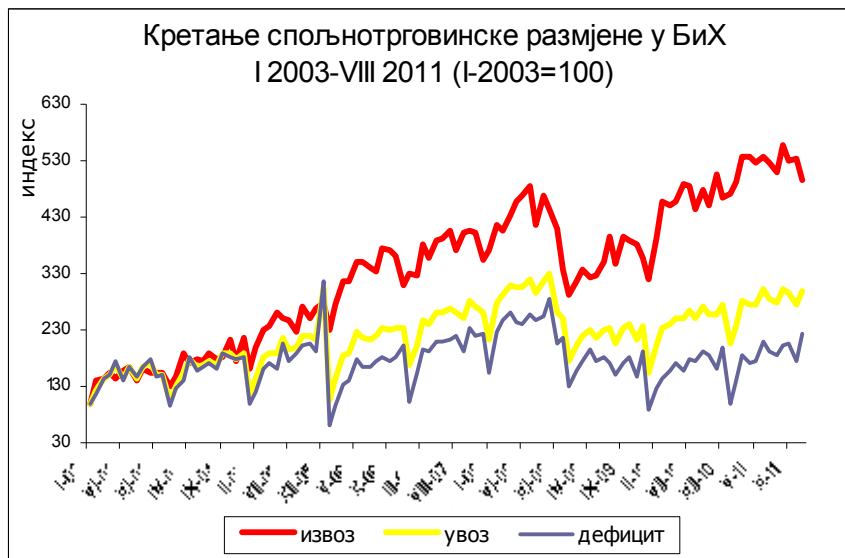
Графикон 1

Вриједност извоза за 2011. годину је највиша вриједност забиљежена у посљедњих пет година, док вриједност увоза за 2011.годину још увијек није премашила вриједност из 2008.године. Ове године биљежимо и одличну покривеност увоза извозом, чак 52,95% на годишњем нивоу што је више и од покривености забиљежене у 2006.години, односно години имплементације ПДВ-а. У 2011. забиљежена је и највиша мјесечна вриједност извоза, чак 732 милиона КМ (графикон 2), те највећа мјесечна покривеност од 64,63% у јануару 2011.

	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010
извоз	13,09%	-17,62%	28,28%	15,87%
увоз	17,18%	-24,18%	10,26%	14,02%
дефицит	20,23%	-28,78%	-4,36%	12,02%
обим	15,96%	-22,26%	15,84%	14,65%
покривеност	-3,49%	8,65%	16,35%	1,62%

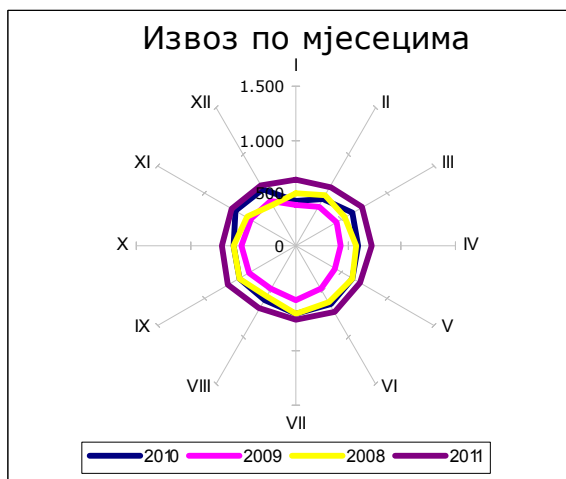
Табела 1

Извоз је у 2011. порастао за 15,87%, а увоз за 14,02% у односу на претходну годину. Дефицит се повећао за 12,02%, а обим за 14,65%. Покривеност увоза извозом је у 2011. години порасла за 1,62%, те је сад 52,95% (графикон 1).

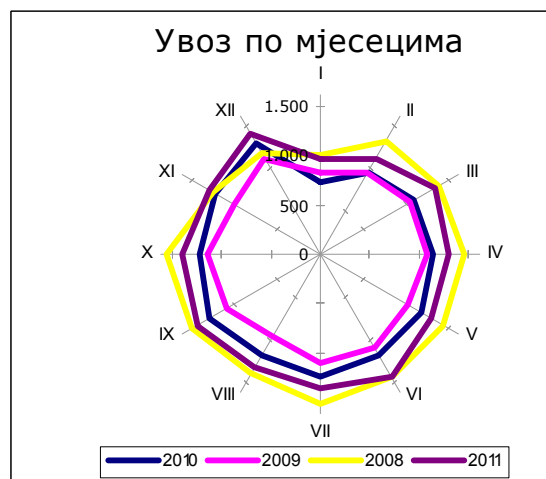

Графикон 2

Графикон 3 и 4 показују кретање вриједности извоза, односно увоза по мјесецима за претходне четири године, те уз помоћ радар графикона даје површине годишњих вриједности извоза и увоза.

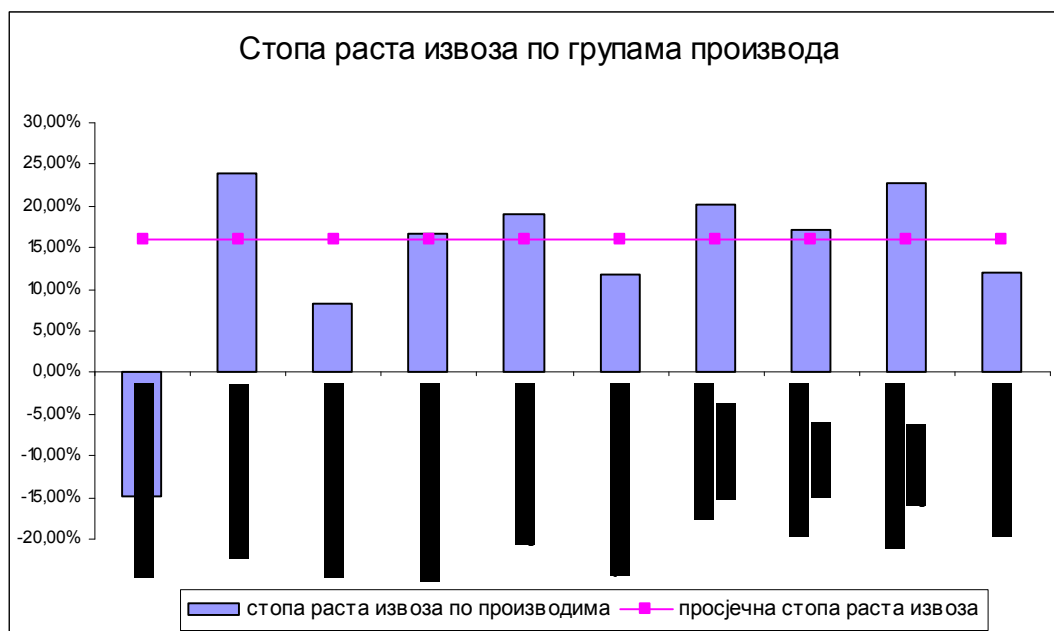

Графикон 3

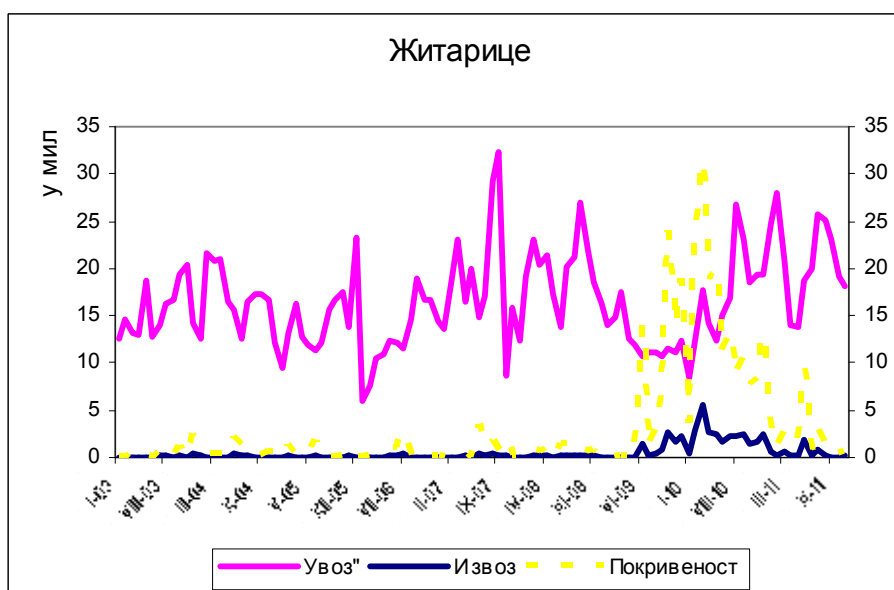
Графикон 4

Графикон 5 приказује десет најзначајнијих извозних производа и њихове стопе раста за 2011. годину. Годишња (просјечна) стопа раста извоза је, како смо већ напоменули, износила 15,87%. Више од просјека расли су група производа 'прехранбене прерађевине' (23,9%), производи хемијске индустрије (16,76%), дрво и производи од дрвета (18,91%), базни метали (20,24%), машине и апарати (17,06%), те транспортна средства и њихови дијелови (22,68%).

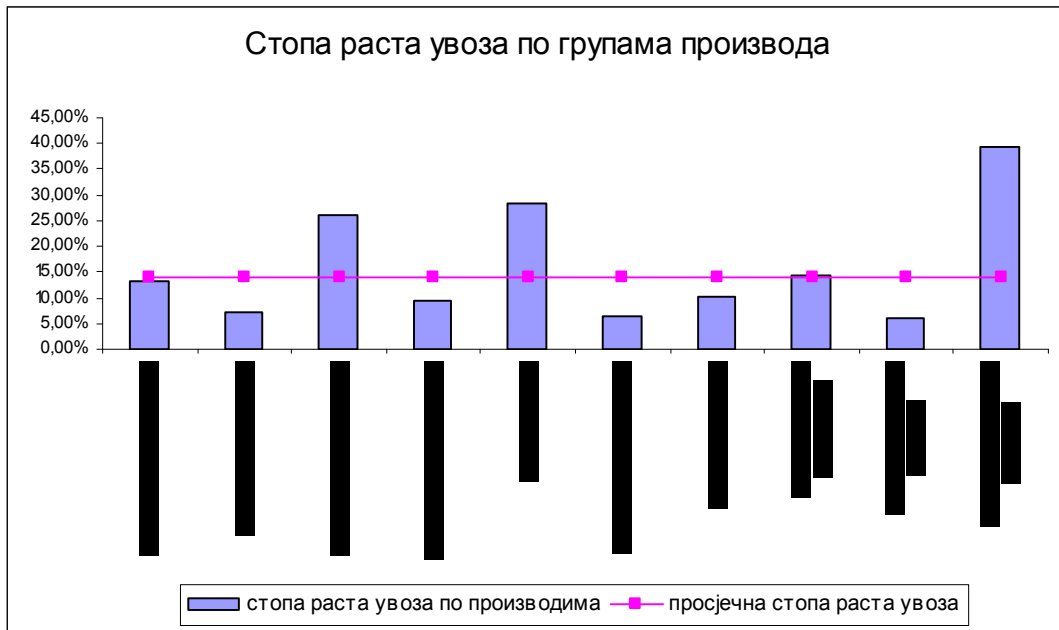
Графикон 5

Негативан раст забиљежен је унутар групе производа биљног поријекла (-14,77%). Графикон 6 показује издвојену групу производа под тарифним бројем 10 'житарице', односно податке о увозу, извозу и покривености за период од јануара 2003.године до децембра 2011.

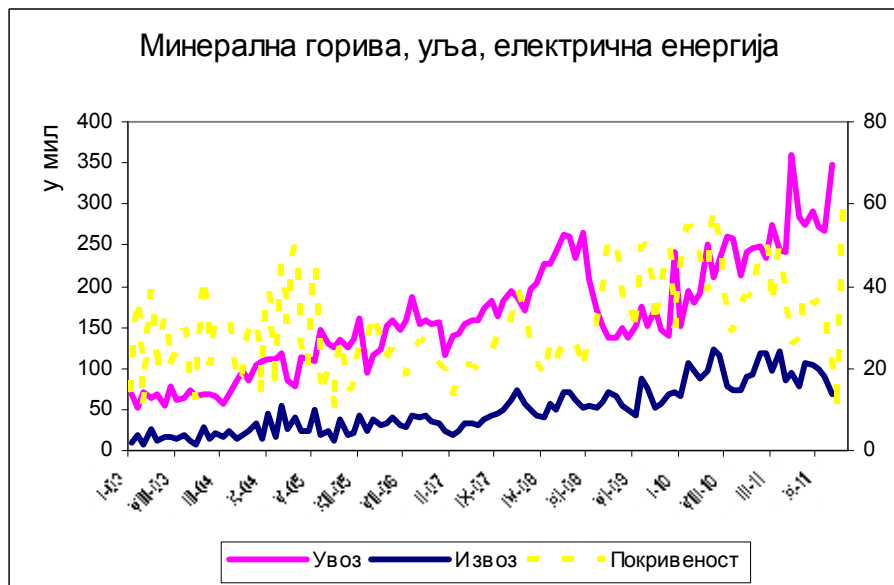
Графикон 6

Испрекидана жута крива показује изузетно ниску покривеност до друге половине 2009. године када извоз необјашњиво нагло расте, те тиме и повећава покривеност до око чак 30% у прољеће 2010. У 2011. вриједности извоза житарица враћају се у 'нормално' стање, па се тако негативне вриједности раста за 2011. за групу производа биљног поријекла могу објаснити уз помоћ овог феномена.

Графикон 7

С друге стране, на графикону 7 видимо стопе раста увоза по појединим групама производа. Примјећујемо да ниједна од представљених група није забиљежила негативну стопу раста. Највећи раст забиљежен је код групе производа 'транспортна средства' (39,47%), затим код групе производа 'кожа и крзно' (28,23%), те производа минералног поријекла (25,98%). У табели 2 представљено је 15 најзначајнијих тарифних група, њихов обим, баланс размјене, удио у извозу и увозу, те покривеност увоза извозом. Критеријум за одабир наведених 15 производа је њихов удио у обиму цјелокупне робне размјене.

Графикон 8

Највећи удио у укупном обиму робне размјене Босне и Херцеговине с иностранством иде на тарифну групу 27 'минерална горива, минерална уља; електрична енергија', чак петина

цјелокупног обима. Ова је група уједно и највећи генератор дефицита размјене са чак 2,16 млрд КМ у 2011. години, што је скоро 30% укупног дефицита.

На графикону 8 видимо издвојену поменућу групу производа под тарифним бројем 27 'минерална горива, минерална уља; електрична енергија', те вриједности увоза, извоза и покривености увоза извозом за њу.

Највећи суфицит забиљежен је код тарифне групе 'намјештај' (око 573 милиона КМ), гдје је забиљежена и највећа покривеност увоза извозом.

			Обим размјене	Биланс размјене	Удио у обиму	Покривеност	Удио у извозу	Удио у увозу
<i>р.бр тариф.бр. УКУПНО I-XII 2011</i>			23.746.672	-7.304.185	100%	52,95%	100%	100%
			(у 000 КМ)	(у 000 КМ)				
1	27	Минерална горива, уља и електрична енергија	4.519.026	-2.162.455	19,03%	35,27%	14,33%	21,52%
2	72	Жељезо и челик и производи	1.922.714	244.222	8,10%	129,10%	13,18%	5,41%
3	84	Машине, апарати и механички уређаји	1.658.944	-539.264	6,99%	50,94%	6,81%	7,08%
4	87	Возила, осим шинских возила	1.085.434	-719.729	4,57%	20,26%	2,22%	5,81%
5	85	Електричне машине и опрема, дијелови	1.026.418	-515.833	4,32%	33,11%	3,11%	4,97%
6	94	Намјештај	924.761	573.431	3,89%	426,43%	9,11%	1,13%
7	76	Алуминиј и производи од алуминијума	902.220	438.982	3,80%	289,53%	8,16%	1,49%
8	39	Пластичне масе	787.807	-474.951	3,32%	24,78%	1,90%	4,07%
9	64	Обућа, назувци и сл.	697.639	212.452	2,94%	187,58%	5,53%	1,56%
10	44	Дрво и производи од дрвета	666.671	333.791	2,81%	300,55%	6,08%	1,07%
11	28	Аноргански хем. спојеви	626.597	150.385	2,64%	163,16%	4,73%	1,53%
12	30	Фармацеутски производи	533.635	-365.575	2,25%	18,69%	1,02%	2,90%
13	48	Папир и картон	499.765	-76.323	2,10%	73,50%	2,58%	1,86%
14	41	Сирова и штављена кожа	413.503	-174.892	1,74%	40,55%	1,45%	1,89%
15	17	Шећери и производи од шећера	376.918	-147.042	1,59%	43,87%	1,40%	1,69%
Укупно (15 производа)			16.642.051	-3.222.801	70,08%	67,55%	81,61%	63,98%
Остало			7.104.621	-4.081.383	29,92%	27,03%	18,39%	36,02%

Табела 2

У периоду јануар-децембар 2011. године, у поређењу са истим периодом претходне године, забиљежена су следећа кретања код робне размјене Босне и Херцеговине са иностранством:

- **Раст извоза за 15,87%**
- **Раст увоза за 14,02%**
- **Раст цјелокупног обима размјене за 14,65%, те раст дефицита за 12,02%**
- **Покривеност увоза извозом 52,95%**

Консолидовани извјештаји

(припремиле: Александра Регоје и Мирела Кадиф)

Табела 1. (Консолидовани извјештаји: БиХ, ентитети, ЈР)

Прелиминарни консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање спољног дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе и расходе буџета институција Босне и Херцеговине,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске.

Извјештај не укључује неусклађене приходе прикупљене на ЈР УИО.

Табела 2. (Консолидовани извјештаји:)

Прелиминарни консолидовани извјештај укључује:

- приходе и расходе буџета институција БиХ,
- приходе и расходе буџета ФБиХ и кантона,
- приходе и расходе буџета РС,
- приходе и расходе буџета Брчко дистрикта.

Нису укључени подаци за пројекте финансиране из иностранства.

Табела 3. (Консолидовани извјештаји: кантони)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

2. Нето финансирање се односи на разлику примљених зајмова и њихове отплате

Прелиминарни консолидовани извјештај: БиХ, ентитети и ЈР, I-XII 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
Приходи	409,1	387,7	484,9	460,3	478,9	537,9	527,1	530,8	554,3	524,4	481,3	517,8	5.894,5
Порески приходи	383,4	362,1	440,3	413,0	451,0	503,1	468,4	469,2	486,8	455,8	462,2	485,6	5.380,7
Индијектни порези	366,1	338,5	387,3	373,0	419,3	464,9	438,8	439,8	458,6	428,2	433,8	446,6	4.994,7
ПДВ	237,7	222,1	230,2	247,6	249,5	275,9	261,9	284,7	294,7	278,4	278,9	286,0	3.147,5
ПДВ на увозе	138,3	180,4	210,4	204,1	202,2	227,2	218,3	220,3	228,6	222,0	214,8	246,0	2.512,6
ПДВ обавеза према ПДВ пријавама	149,5	115,6	98,3	108,2	117,9	118,2	109,7	131,6	137,2	123,0	130,8	126,1	1.466,2
ПДВ према аутоматском разрезу од стане УИО	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	1,0
ПДВ једнократне уплате	0,3	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	1,4
Остало	2,7	2,6	3,0	2,6	2,4	2,5	1,6	3,8	3,4	2,7	3,6	3,7	34,4
Поврат ПДВ	-53,1	-76,8	-81,9	-67,4	-73,2	-72,4	-67,9	-71,3	-74,6	-69,3	-70,4	-90,0	-868,2
Царине	15,5	20,9	26,5	23,9	24,1	24,9	25,1	26,7	27,1	23,4	20,7	22,2	281,0
Акциза	93,2	76,4	107,8	79,2	118,0	138,2	124,1	98,7	108,3	100,3	107,7	114,7	1.266,8
увозни пр.	60,6	54,1	70,7	52,3	80,2	92,9	74,4	75,9	62,6	61,2	64,7	70,1	819,6
у земљи	32,6	22,3	37,1	27,0	37,8	45,4	49,7	22,9	45,7	39,1	43,0	44,6	447,2
Путарина	21,2	19,0	22,3	22,6	26,5	24,9	26,4	28,5	27,8	24,9	25,1	23,0	292,2
Остало	1,5	1,3	1,4	1,6	2,2	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7	2,3	1,7	21,0
Остали поврати	-3,1	-1,2	-0,9	-1,9	-1,0	-1,0	-0,5	-0,6	-0,9	-0,6	-0,9	-1,0	-13,6
Директни порези	17,3	23,6	53,0	40,0	31,6	38,1	29,6	29,4	28,2	27,7	28,4	39,0	386,0
Приходи од пореза на добит	8,7	10,7	35,1	23,6	13,5	20,0	12,4	11,0	11,1	10,6	11,0	15,9	183,6
Приходи од пореза на доходак	8,1	12,1	16,9	15,5	17,2	17,2	16,3	17,4	16,3	16,0	16,5	22,0	191,5
Остали директни порези	0,6	0,8	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	1,0	0,8	1,0	10,9
Доприноси	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Непорески приходи	23,8	24,3	41,0	46,5	27,5	33,2	33,6	29,4	34,0	39,2	18,6	29,9	380,9
Грантови	1,9	1,3	3,6	0,9	0,4	1,6	0,2	1,1	3,5	0,3	0,6	2,3	17,6
Остали приходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	31,2	30,0	29,0	0,0	0,0	115,2

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
Расходи	393,2	372,1	492,6	522,1	461,7	509,0	531,3	489,6	544,3	515,0	500,6	650,5	5.982,0
Бруто плате и накнаде трошкова запослених	118,2	118,8	150,3	130,5	131,4	131,2	142,4	127,4	131,3	135,0	132,1	134,2	1.582,8
Издаци за материјал и услуге	9,9	14,1	19,2	23,2	26,3	31,2	22,3	26,7	27,9	30,6	30,1	78,0	339,4
Субвенције и трансфери	89,2	83,7	142,8	182,8	105,9	113,5	138,2	112,5	128,6	137,8	143,2	204,3	1.582,5
Камате (домаће и стране)	3,3	5,9	9,2	4,7	10,3	19,8	8,2	8,6	21,0	7,3	11,2	20,9	130,4
Камате на ино-дуг	3,3	4,6	8,2	3,9	10,3	18,1	3,5	8,6	10,1	6,2	9,7	20,3	106,6
Камате на унутрашњи дуг	0,0	1,4	1,0	0,8	0,0	1,7	4,7	0,0	10,9	1,1	1,6	0,6	23,8
Остала текућа потрошња	2,9	3,4	11,8	15,4	16,4	18,5	14,0	12,6	3,4	12,0	12,1	35,7	158,1
Капитални издаци	0,2	0,4	1,0	1,3	2,6	12,6	3,1	7,4	26,7	6,1	5,7	10,9	78,0
Остали издаци	4,2	2,7	6,8	8,0	7,5	10,1	6,0	5,0	-3,4	8,7	11,2	8,3	75,1
Трансфери са ЈР	166,9	144,5	165,0	160,1	173,9	187,8	198,9	190,5	235,4	177,0	173,1	161,2	2.134,2
Примљене отплате датих зајмова (нето) и капитални добици	-1,5	-1,5	-13,5	-4,1	-12,5	-15,6	-1,7	-1,2	-26,5	0,5	-18,0	-2,9	-98,3
Биланс	15,9	15,6	-7,7	-61,7	17,2	28,9	-4,2	41,3	10,0	9,4	-19,3	-132,7	-87,5
Финансирање	-15,9	-15,6	7,7	61,7	-17,2	-28,9	4,2	-41,3	-10,0	-9,4	19,3	132,7	87,5

Табела 1.

Прелиминарни консолидовани извјештај: Централна влада, 2011

	кв1	кв2	кв3	кв4	Укупно
Приходи	1.251,9	1.455,7	1.561,9	1.524,2	5.793,7
Порески приходи	1.110,8	1.288,5	1.315,0	1.335,6	5.049,9
Индириктни порези	939,3	1.088,5	1.149,4	1.158,3	4.335,5
Директни порези	171,6	200,0	165,6	177,3	714,4
Приходи од пореза на добит	78,9	88,1	58,0	60,6	285,6
Приходи од пореза на доходак	84,5	103,7	101,4	108,1	397,8
Остали директни порези	8,2	8,2	6,1	8,6	31,0
Доприноси	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Непорески приходи	133,8	162,8	155,0	155,8	607,4
Грантови	7,3	4,4	5,7	3,8	21,1
Остали приходи	0,0	0,0	86,2	29,0	115,2
Расходи	1.210,8	1.466,9	1.434,5	1.766,8	5.879,0
Бруто плате и накнаде	672,7	683,8	687,0	700,8	2.744,4
Издаци за материјал и услуге	87,1	132,4	123,8	229,2	572,5
Субвенције и трансфери	379,6	504,4	480,6	634,9	1.999,5
Камате	19,9	36,6	39,5	41,3	137,2
Камате на ино-дуг	16,5	33,1	22,9	37,0	109,4
Камате на домаћи дуг	3,4	3,5	16,6	4,3	27,8
Остала текућа потрошња	46,6	84,6	67,4	108,8	307,4
Капитални издаци	8,3	32,4	46,1	57,4	144,2
Остали издаци	13,8	25,6	14,0	21,7	75,1
Примљене отплате датих зајмова (нето) и капитални добици	-17,1	-32,9	-23,8	-27,4	-101,2
Биланс	41,1	-11,2	127,4	-242,6	-85,3
Финансирање	-41,1	11,2	-127,4	242,6	85,3

Табела 2.

Босанско-подрињски кантон, I-XI 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I-XI 2011
1 Приходи (11+12+13+14)	3.697.249	2.791.961	3.071.111	2.847.705	3.319.509	3.217.450	3.542.475	3.363.352	3.564.566	3.161.509	6.171.320	38.748.208
11 Приходи од пореза	2.458.008	2.272.590	2.579.410	2.473.520	2.751.851	2.753.520	3.144.966	2.857.088	3.148.702	2.719.760	2.660.601	29.820.016
Порези на доходак и добит	185.229	231.726	260.066	266.829	254.359	288.785	293.240	273.934	293.877	239.902	262.115	2.850.063
Пореза на имовину	36.696	57.396	17.098	18.943	32.594	16.238	17.212	38.266	7.930	27.894	22.722	292.988
Индиレクトни порези	2.236.037	1.983.262	2.302.100	2.187.529	2.464.619	2.448.225	2.834.328	2.544.691	2.846.677	2.451.748	2.375.496	26.674.711
Остали порези	45	205	147	219	279	272	186	198	218	216	269	2.254
12 Непорески приходи	333.662	249.238	296.102	256.423	257.152	276.204	287.414	316.831	340.030	286.400	316.411	3.215.868
13 Грантови	897.894	266.564	187.133	113.492	307.750	170.457	96.765	182.074	66.584	132.532	3.179.487	5.600.731
14 Остали приходи	7.686	3.569	8.466	4.271	2.756	17.269	13.329	7.360	9.250	22.816	14.822	111.593
2 Расходи (21+22)	2.785.359	3.139.473	3.183.829	3.612.525	3.019.952	3.691.253	4.276.673	3.209.077	3.311.687	4.658.316	5.465.960	40.354.102
21 Текући издаци	2.785.359	3.139.473	3.182.929	3.612.525	3.020.200	3.691.253	4.276.673	3.209.077	3.311.687	4.658.316	5.466.040	40.353.531
Бруто плате и накнаде	1.806.673	1.845.386	1.884.689	1.874.802	1.847.800	1.844.746	1.778.089	2.027.603	1.827.167	1.836.360	1.925.258	20.498.574
Издаци за материјал и услуге	250.893	490.418	380.919	350.159	301.222	285.043	375.387	265.136	316.587	412.447	505.516	3.933.726
Грантови	679.792	803.295	916.989	1.387.276	870.937	1.561.250	2.079.686	916.194	1.167.825	2.409.432	3.035.228	15.827.903
Издаци за камате и остале накнаде	48.001	373	332	288	242	214	43.511	145	108	77	37	93.328
Дознаке нижим потрошачким јединицама	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22 Нето позајмљивање*	0	0	900	0	-249	0	0	0	0	0	-80	571
3 Нето набавка нефинансијских средстава	16.181	38.022	73.619	131.687	58.399	190.014	179.208	147.286	173.363	121.142	304.750	1.433.671
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	895.709	-385.534	-186.337	-896.506	241.159	-663.818	-913.406	6.989	79.516	-1.617.949	400.611	-3.039.566
5 Нето финансирање**	-144.272	-14.754	-14.623	-14.291	-14.291	-14.185	-152.815	-14.472	-14.391	-15.341	-14.757	-428.192

Табела 3.